

MATS STRANDBERG

VIOLETELE NOPTII

Ilustrații de ELIN SANDSTRÖM

Traducere din limba suedeză de
Carmen Vioreanu

Editura Paralela 45

CAPITOLUL UNU

O să vă povestesc cum a fost toamna aceea.
Voi începe cu cel mai mare secret dintre toate.
Voi mărturisi cel mai rău lucru posibil:
Am vrut doar ca ea să nu mai țipe.

În toamna lui 1710 aveam cincisprezece ani. Aveam o mamă și un tată și o surioară mai mică pe nume Ebba. Locuiam cu servitorii într-un apartament mare în Riddarholmen. Era cea mai frumoasă comunitate din tot Stockholmul, plină de palate și case frumoase.

Credeam în Dumnezeu, așa că Îi ascultam cuvântul din Biblie. Dar credeam și mai mult în tatăl meu. El era eroul meu. Atât timp cât se afla prin preajmă, nu-mi era frică de fantome sau criminali sau de soldați din Rusia. Eram convinsă că tatăl meu ne va apăra până la ultima picătură de sânge și că-l putea dovedi chiar și pe Diavol. Numai că tata era rareori acasă. În schimb, mama era mereu acolo. Copil fiind, căutam îmbrățișarea ei sigură când cădeam și mă răneam. Ea îmi șoptea vorbele potrivite când aveam nevoie de alinare.

Credeam că știu cum funcționează lumea. Părea ușor să disting între bine și rău, Rai și Iad, viață și moarte. Și credeam că viața e dreaptă. Dacă eram bună și ascultătoare și făceam tot ce se aștepta de la mine, nu mi se putea întâmpla nimic rău.

Peste vară, oamenii începuseră să șușotească pe la colțuri cum că ar fi sosit ciuma cu o corabie, din cealaltă parte a Mării Baltice.

Cei mai mulți, cel puțin în lumea mea sigură, nu dădeau crezare acestor zvonuri. Ciuma părea să țină de trecut. Era imposibil să se întoarcă. *Cea de acum e o cu totul altă boală*, spuneau medicii. *Nicidecum la fel de primejdioasă*. Dar ciumei nu-i păsa că ei închideau ochii în fața adevărului. Ea își întindea aripile negre peste cartierele aglomerate ale săracilor. Și de acolo, boala plana mai departe deasupra orașului.

Clopotele bisericilor sunau din ce în ce mai des pentru sufletele celor morți. Și totuși nu-mi era frică. Nici măcar în septembrie, când au recunoscut, în cele din urmă, că e vorba despre ciumą, și întregul Stockholm a fost carantinat. Doar cei care puteau dovedi că sunt sănătoși aveau voie să părăsească orașul. Dar ce legătură avea asta cu mine? Nu ieșisem niciodată din Stockholm. Restul țării părea la fel de îndepărtat ca un basm. Eu îmi spuneam rugăciunile și dormeam bine noaptea, sigură că zidurile groase de piatră ale locuinței noastre ne puteau proteja de toate relele. În plus, auzisem că buna dispoziție era o armă eficientă împotriva ciumei. Ce rost avea să-mi fac griji?

Într-o zi, trăsura funerară a venit în Riddarholmen ca să-l ia pe fiul aurarului. Apoi s-a dus și fiul patiserului. Se juca adesea cu surioara mea. Dintr-odată, boala i-a lovit pe oamenii pe care-i cunoșteam. Catastrofa își făcuse loc în lumea mea. Era de neimaginat. Mama și tata nu voiau să ne facă să ne îngrijorăm, doar că eu trăgeam cu urechea la slujitori. Am auzit că nimeni nu știa cum se răspândește boala, dar se credea că are legătură cu calitatea aerului. Pe străzi și în piețe se aprindeau focuri mari de tabără, astfel încât boala să fie alungată de fum. Acesta se așternea ca o ceață peste oraș, iar ochii te usturau și îți lăcrimau din cauza lui.

În fiecare dimineață și seară ne ajutam unii pe alții, căutându-ne bube pe corp. Ne puneam mâna pe frunte să vedem dacă avem febră. Ebba avea doar cinci ani, iar mama reușise s-o facă să creadă că e un joc amuzant, însă eu am simțit pentru prima dată frică adevărată.

Era o teamă care mă făcea să mă simt rău. Îmi strângea pieptul și îmi îngreuna respirația. Gândurile mi se învârteau frenetic prin cap, fără să aibă unde s-o apuce.

Stăteam la masa mare din salon când s-a întâmplat. Un clinchet ascuțit m-a făcut să tresar. Când mi-am ridicat privirea, am văzut că mama își scăpase lingura. Pe fața de masă erau stropi unsuroși de supă de carne.

Mama avea chipul palid și transpirat. Febra îi lovise trupul ca un fulger și tremura în timp ce încerca să ne zâmbească.

— Sunt doar obosită, a spus ea. Nu trebuie să vă faceți griji.

Mama putea întotdeauna să mă liniștească cu o singură privire, însă de data asta era altceva. Surâsul ei era atât de rigid, încât colțurile gurii îi tremurau. Și am știut încă de pe atunci.

— Probabil că ar trebui să mă întind puțin, a spus mama, cu vocea la fel de încordată precum zâmbetul.

Am privit cu toții în tăcere cum se ridică încet și iese din salon.

Când tata a întrebat-o dacă are nevoie de ajutor, ea doar a dat din cap în semn că nu.

— Magdalena, a șoptit Ebba. O să moară și mama?

N-am îndrăznit să răspund. Plânsul îmi stătea ca un nod în gât și nu credeam că vocea îmi va rezista.

Singurul lucru la care mă puteam gândi era exact ce nu puteam spune cu voce tare: Ce ne facem dacă mama o să dispară? Ce se va alege de noi?

Tata continua să-și mănânce supa cu o privire fermă, dar am văzut că îi e frică. A fost prima oară în viața mea când mi-am dat seama că e doar un om obișnuit. Iar în fața ciumei un om obișnuit nu putea face nimic.

În dimineața următoare, tata ne-a spus mie și slujitorilor că mamei i-au apărut primele bube la subraț. Gâlmele negre nu erau mai mari decât boabele de piper, însă știam cu toții ce înseamnă.

Eu încă voiam să cred că viața e dreaptă. Cum să moară mama mea, care nu făcuse niciodată niciun rău? Erau oameni care supraviețuiau ciumei, chiar dacă puțini. M-am rugat lui Dumnezeu ca mama să se numere printre ei.

Aeriseam și aprindeam crenguțe de ienupăr prin camere. Tata pufăia toată ziua din pipa lui, pentru ca fumul de tutun să alunge boala. Însă mama era din ce în ce mai rău. Îi apăreau furuncule pe tot corpul. Se făcuseră tari ca piatra, atât de dureroase încât pur și simplu țipa când i le atingea cineva ușor.

Misiunea mea era s-o țin pe Ebba departe de dormitor și încercam să-i distrag atenția, citindu-i din cartea mea cu mituri romane. Dar Ebba se zvârcolea în brațele mele. Nu era interesată de luptele zeilor între ei și cu oamenii care îi înfuriaseră.

— Vreau la mama, a spus ea pe un ton acuzator, cu buza de jos tremurând.

N-am știut cum să răspund. Nu voiam să pice în slujba mea să-i port de grijă surorii mele mai mici. În ultimul an, mă simțisem aproape adultă, tânjiseam să-mi încep propria viață, dar acum mă simțeam din nou ca un copil. Doar o fetiță speriată care își dorea să fie alintată. Mă întrebam de ce mă grăbisem atât de mult să mă maturizez. De ce nu apreciasem ce aveam și de ce nu înțelesesem că îmi putea fi luat oricând?

S-a făcut dimineață din nou și eu m-am trezit prima. M-am strecurat cu grijă afară din pat și m-am așezat în ușa dormitorului părinților mei. Lumina palidă a zorilor se deslușea dincolo de fereastră, însă camera era plină de umbre.

Am auzit respirații găfâite din pat. Superficiale și mult prea rapide. Mă durea tot corpul de dor.

— Te iubesc, am spus. Te iubesc mai mult decât pe oricine altcineva.

Nu credeam că m-a auzit, dar tocmai când dădeam să plec, mi-a șoptit numele.

— Magdalena.

Sunase ca un suspin, slab și fantomatic, ca și cum ar fi părăsit deja această lume. Voiam s-o țin alături de noi, dar nu știam cum. Știam doar că nu mă pot împotrivi unui lucru interzis.

Am intrat în dormitor.

Mirosea a trup bolnav, în ciuda fumului și a faptului că aeri-seam. Am încercat să-mi țin respirația, ca să nu trag ciuma în plămâni.

Cu coada ochiului am văzut ceva plutind pe lângă mine și m-am oprit brusc în mijlocul camerei. Inima îmi bătea cu putere când m-am întors. Pe mine mă văzusem în oglinda scumpă cu ramă de argint ornamentată. Pe masa din fața oglinzii se afla peria de păr, cu partea din spate de argint gravat cu aceleași ornamente. Mama obișnuia să stea acolo seara. Slujitoarea îi peria părul lung, în timp ce eu îi povesteam câte o întâmplare din timpul zilei sau ceva ce citisem într-o carte. Cel mai frumos lucru din lume era când reușeam s-o fac pe mama să râdă. Renunșasem la speranța că voi deveni cumva, ca prin magie, la fel de frumoasă ca ea. Ebba era cea care-i moștenise frumusețea blondă. Eu aveam bucle negre și zburlite, la fel ca tata, iar trăsăturile mele unghiulare nu semănau cu ale părinților mei.

M-am apropiat de pat. Mama împinsese plapuma cu picioarele, iar cămașa de noapte transpirată i se ridicase. Avea picioarele acoperite de dungii negre. Însă chipul ei m-a făcut să îngheț.

Ființa care își sprijinea capul de pernă nu putea fi mama. Am rămas în picioare lângă pat. Încercam să-mi stăpânesc lacrimile. Încercam să nu arăt cât de speriată eram.

Părul blond părea negru de la transpirație și i se lipise de pielea plumburie. Buzele uscate și crăpate se retrăseseră deasupra dinților. Semăna cu un animal disperat. Ochii îi erau goi și strălucitori. Se holbau sălbatic în jur.

M-am auzit suspinând.

Ochii mamei s-au limpezit. Mi-a șoptit din nou numele și a sunat ca o rugăciune. Când s-a întins după mine, i-am văzut furunculele

de pe brațe. Erau cât trandafirii de mari
și pline de puroi.

S-o las să mă îmbrățișeze ar fi fost ca și cum
m-aș fi înfășurat în vălul morții. Aș fi ajuns ca ea.

Picioarele mi se lipiseră de podea. Nu știu cât timp am
stat acolo până am reușit să-mi conving corpul să plece.

Tata a trebuit să plătească o sumă imensă pentru ca medicul
să se aventureze la noi acasă. Ebba a început să plângă când i-a
văzut masca. Îi acoperea toată fața și avea un cioc lung, plin cu
ierburi care îl protejau. A intrat în dormitor cu paltonul negru
fluturând, precum o pasăre venită în zbor direct din Iad.

Ar fi trebuit să plec, dar am rămas în ușă. Am văzut
totul. Doctorul a încercat să ardă furunculele. Mai întâi cu
foc, apoi cu acid coroziv. Pentru că n-a funcționat, a încercat
să le taie, dar furunculele aveau rădăcini adânci în carne.

Mama țipa fără încetare. Nu s-a oprit nici când tata
l-a dat afară pe doctor.

Țipetele fără cu-
vinte străpungeau pere-
ții groși de piatră,

urmărindu-ne prin camere. N-avea niciun rost să ne acoperim urechile. N-aveam unde să ne ducem. Nu puteam să fugim nicăieri. Auzeam țipetele chiar și în scurtele clipe în care reușeam să adorm. Visam păsări negre.

Vocea mamei mele, întotdeauna atât de suavă și de caldă, devenise sumbră și dogită. Cu toate acestea, continua să țipe. Părea un demon disperat și furios.

Tata a chemat un preot pentru ca mama să își poată mărturisi păcatele și să primească ultima împărtășanie. Preotul avea în gură un burete înmuiat în oțet. Nici măcar nu știu dacă mama a observat că preotul era acolo. Țipetele ei trebuie să fi acoperit toate cuvintele Domnului.

Într-un final, m-am simțit ca și cum țipetele îmi pătrunseseră în corp. Deveniseră o parte din mine. Am crezut că o să-mi pierd mințile și m-am rugat lui Dumnezeu să n-o mai aud.

Se făcuse noapte când rugăciunile mele s-au adevărat. Și am aflat că există ceva și mai înspăimântător decât țipetele ei.

Tăcerea de după.

CAPITOLUL DOI

Afară era încă întuneric când m-am trezit, iar tata stătea pe marginea patului. Tăcerea era ca un capac peste lume. Era asurzitoare. Văzând că am remarcat și eu, tata a încuviințat din cap.

— Nu mai trebuie să sufere, a șoptit el. Acum e la Domnul.

Ne-am îmbrățișat, dar pe dinăuntru eram înmărmurită. Nimic nu părea real.

Mama murise singură în camera ei. Ultima oară când ne-am văzut, am fugit din fața brațelor ei întinse către mine. Îmi șoptise numele, dar nu primise niciun răspuns. Și acum nu mai era.

Tatei i se zbătea pieptul convulsiv în timp ce se lupta să nu plângă. Am închis ochii și l-am îmbrățișat mai strâns. Preț de o clipă amețitoare, am avut senzația că ne-am schimbat rolurile. Parcă eu eram părintele, iar el, copilul.

Purtătorii de sicrie au sosit devreme în acea dimineață și au înfășurat trupul în cearșafuri pătate cu sânge și puroi. Mama avea treizeci și patru de ani când a murit, dar le-ar fi fost imposibil să-i ghicească vârsta pe chipul umflat, purpuriu, înțepenit în mijlocul unui țipăt.

Am dus-o pe Ebba în camera mea, să nu vadă cum era cărată targa la dric. Vecinii curioși se adunaseră pe stradă sau se strânseseră la ferestre să privească, iar eu îi uram pe toți. Mama noastră a fost aruncată peste celelalte cadavre, ca și când ar fi fost o simplă grămadă de carne de la măcelar.

Dricul s-a îndepărtat, cu roțile huruind peste pietrele de pavaj. Apoi s-a lăsat din nou tăcerea, cu excepția veșnicului dangăt al clopotelor, pentru sufletele celor care căzuseră victime ciumei. Mă întrebam cât de mult înțelegea Ebba. Știa ea ce înseamnă moartea? Știa că aveam s-o mai vedem pe mama doar după ce vom ajunge și noi în ceruri?

Nu puteam scăpa de sentimentul că era vina mea.

Mă rugasem ca mama să se facă bine. Dar mă rugasem și ca ea să nu mai țipe, iar Dumnezeu ascultase această rugăciune.

Eu o omorâsem.

Îmi amintesc doar frânturi de la înmormântare. Lacrimile din ochii tatei. Rochia mea de lână de la care mă mânca pielea gâtului. Mirosul de hoit care umplea biserica, oricât de mult încercam să ne prefacem că nu simțim.

Camerele din apartamentul nostru păreau goale fără mama. Era ca și cum așteptau să se întoarcă acasă și să le umple de viață. La fel ca ele, simțeam ecoul golului din mine. Nu puteam să plâng. Nu puteam să simt absolut nimic, cu excepția unei vagi mirări că timpul continua să treacă. Soarele se strecura pe cer, lumina praful care plutea prin camere, pentru ca mai apoi să dispară din nou. Noaptea veneau și treceau de parcă lumea ar fi fost aceeași fără mama.

După o săptămână, tata a trimis iar vorbă după doctor. De data asta, a venit să ne consulte pe mine și pe Ebba. Am ținut-o strâns de mână pe surioara mea, care se uita cu ochi mari la năluca asemănătoare unei păsări. Ea nu știa nimic despre foc și acid și cuțite, dar știa că în timpul ultimei lui vizite începuseră țipetele mamei. Poate că Ebba credea că aveam și noi să fim torturate. Am tras-o mai aproape de mine.

În timp ce doctorul ne consulta, ciocul negru se mișca rapid în sus și în jos.

— Aveți ochi vioi, s-a auzit vocea lui din spatele măștii. N-aveți febră?

Noi am clătinat din cap.

— N-aveți striiații sau bube pe piele?

Noi am scuturat din nou din cap.

Înainte să plece, doctorul a încuviințat dând din cap spre tata. Părea că se înțeleseseră referitor la ceva, dar n-am înțeles ce. Tata i-a dat bani, iar doctorul i-a înmănat un plic.

După ce Ebba a adormit în seara aceea, tata m-a chemat în sala de mese. Pufăia din pipă și zâmbea rigid. Într-o mână ținea plicul de la doctor. Ceva din ochii tatălui meu m-a speriat. Oare doctorul descoperise totuși vreun semn de boală?

— Tu și Ebba ați primit câte un certificat de sănătate, a spus tata.

Am înghițit greu. Am privit plicul pe furiș.

— De ce? am întrebat eu.

În adâncul sufletului știam deja. Doar că nu-mi venea să cred. Știam că certificatul necesar pentru a părăsi Stockholmul era scump, mult mai scump decât își puteau permite majoritatea oamenilor, dar tata bineînțeles că avea bani pentru așa ceva. Războiul lung, care încă nu se terminase, îl făcuse bogat. Berea din fabrica lui potolea setea armatei suedeze.

— Stockholmul a devenit prea periculos, a răspuns el.

— În cazul ăsta, și tu trebuie să pleci de aici, tată.

El n-a schițat niciun gest.

— Nu e atât de simplu. Nu pot lăsa așa fabrica de bere.

Poate că știe, m-am gândit eu. Știe ce L-am rugat pe Dumnezeu. De aceea ne trimite departe de casă. Nu vrea să mă mai vadă.

— Nu poate altcineva să facă bere pentru armată?

De disperare, vocea îmi sunase scâncită. Puerilă. Tata părea și mai abătut.

— Am contract cu regele, a răspuns el.

— De-aia nu mai pot eu de rege, m-am trezit spunând. Nimeni nu știe nici măcar unde e. Dacă el își poate părăsi țara, și tu, tată, poți să pleci din Stockholm, nu?

— Magdalena! a spus tata muștrător.

M-am uitat rușinată în podea, regretând deja cuvintele mele interzise. E adevărat, îi auzisem pe cei mari vorbind în șoaptă despre asta, când credeau că sunt singuri, dar era ilegal să-l critici pe rege. Dumnezeu Însuși îl desemnase să conducă poporul suedez. Numai Dumnezeu îl putea trage la răspundere. Unii oameni fuseseră pedepsiți cu lovituri de bici pentru că afirmaseră lucruri mai puțin grave decât cele tocmai spuse de mine.

Tata aștepta tăcut, în timp ce eu încercam să-mi vin în fire.

— Și unde ne ducem? am murmurat în cele din urmă.

— Mătușa voastră, Katarina, a promis să vă țină la ea.

M-am uitat uimită la tata.

Katarina era sora geamănă a mamei, dar n-o întâlnisem niciodată. Se întâmplase ceva între ea și mama cu mult înainte să mă nasc eu. Tot ce știam era că locuiește într-un castel lângă Västerås, cu un fiu vitreg de vârsta mea.

Cu un an înainte, mama auzise pe căi ocolite că mătușa Katarina rămăsese văduvă. Soțul ei, baronul Isencrantz, fusese unul dintre miile de suedezi care muriseră pe câmpul de luptă de la Poltava. Mama îi trimisese o scrisoare mătușii Katarina și primise și ea o scrisoare înapoi. Nu știu ce scria acolo, dar a făcut-o pe mama să plângă zile în șir. Tata a ars scrisoarea în sobă și n-am mai vorbit niciodată despre asta. Tot ce avea legătură cu mătușa Katarina era învăluit în mister, înecat în lacrimi. Și acum tata avea de gând să ne trimită acolo?

— O să fie bine, a continuat tata.

Însă frica mi-a cuprins inima în ghearele ei reci. Nu voiam să-l părăsesc. Nu voiam să plec din Stockholm. Era singura lume pe care o cunoșteam. Și eram deja atât de pierdută!

— Te rog, m-am milogit eu. Lasă-ne să rămânem.

Ochii lui au devenit sticloși de la lacrimi, iar asta mi-a dat o nouă speranță.

— Promit să nu ies pe ușă, am continuat eu cu entuziasm. O să am grijă de Ebba. Vom fi în siguranță aici!

Privirea tatălui meu s-a înăsprit. Amândoi știam mult prea bine că nimeni nu era în siguranță în oraș. Nu eram în siguranță nici măcar în propria casă.

— Am încheiat discuția asta, Magdalena, a spus el. O să plecați mâine în zori.

— Mâine? am întrebat eu oftând. Dar...

— Servitorilor li s-a spus deja să înceapă să împacheteze, m-a întrerupt el. Tu și Ebba puteți pleca doar cu câte o valiză, așa că alegeți cu grijă ce vreți să luați la voi.

N-avea niciun rost să încerc să protestez. În schimb, m-am uitat din nou în podea și am înghițit tare, ca să scap de nodul din gât.

— Cât timp vom sta acolo? am reușit să scot din mine.

— Numai Dumnezeu știe. Nu vă întoarceți până nu trece ciurma. Am rămas acolo cu capul plecat și am lăsat cuvintele să se scufunde în mine.

Putea să treacă mult timp până își termina ciurma treaba pe care o avea cu Stockholmul. Săptămâni. Luni. Ani.

Tata și-a dres glasul.

— Magdalena..., a spus el, și l-am auzit ezitând. Mătușa ta... e foarte strictă în credința ei în Dumnezeu. Va avea mai multe pretenții de la tine și de la Ebba decât sunteți obișnuite. Orice s-ar întâmpla, să n-o contrazici. Și asigură-te că nici Ebba n-o face.

Mă întrebam de ce pare atât de îngrijorat. Noi mergeam întotdeauna la biserică duminica. Trecusem de confirmare¹ cu brio.

¹ (În Biserica catolică) Act sacramental care desăvârșește botezul la copiii trecuți de șapte ani. (*N. red.*)

Și nu dădusem niciodată un răspuns greșit când preoții veneau la noi acasă să ne verifice cunoștințele de religie.

— Nu e mereu ușor să controlezi ce spune Ebba, am mormăit eu cu ochii în podea.

El a râs, dar când a început să vorbească, vocea îi era din nou serioasă.

— Important e să nu puneți la îndoială ce zice și ce face Katarina. Trebuie s-o ascultați și s-o respectați întotdeauna și să vă arătați recunoștința. E nobil din partea ei să vă primească la castelul Svartdamm. Nu-i dați niciun motiv să regrete. Nici măcar dacă spune ceva care... o să te înfurie sau o să te întristeze.

— Cum ar fi?

Dar aici tata n-a răspuns.

— Promite. Nu trebuie să fii întotdeauna de acord cu ea... dar fă în așa fel încât ea să nu observe asta.

Am ridicat privirea. M-am uitat în ochii lui stăruitori.

— Promit, am spus eu.

Apoi m-am aruncat de gâtului lui și n-am vrut să-i mai dau drumul.